

HÍREK

Helyreigazítás. Lapunk előző számának 14. oldalán lévő grafika alatti szöveg helyesen: Sajtos Gyula grafikája dr. Mayer József részére.

A Szlovéniában élő *Salamon Árpád* grafikus tagunk jelentős grafikai munkásságát kitevő küldeményt juttatott el egyesületünknek. Az anyagot kiállítási célból vehetjük igénybe. Ezúton is köszönjük.

VERMEYLEN, Antoon kedves belga grafikus tagtársunk, hosszú betegség után 2012. február 19-én, Budapesten elhunyt. Életútját, munkásságát, hazánkhoz való kapcsolatát következő számunkban méltatjuk.

Lapunk címlapján alul ún. QR-kódot találnak olvasóink. Akiknek korszerű okostelefonja van, vagy más módon a kódot le tudják olvasni, a kisgrafika internetes oldalára juthatnak.

DEBRECENI KIÁLLÍTÁS

A KLTE Baráti Köre az V. Új Esztendei Képzőművészeti Tárlatát rendezte az Élettudományi Galériában. Az idei kiállítást a 100 éve alapított Egyetemünk tiszteletére és köszöntésére rendezték a Baráti Kör által meghirdetett kisgrafikai pályázatra beérkezett alkotásokból. A kiállítás védnöke dr. Fábíán István rektor úr köszöntő szavai után Halász János Parlamenti Államtitkár úr, egykori debreceni diák nyitotta meg a kiállítást január 5-én. A díjkiosztás kapcsán dr. Lenkey Béla a Baráti kör elnöke köszöntötte a megjelent művészeket és az érdeklődő, művészetet kedvelő és értő kollégákat, mindenkit, aki jelenlétével megtisztelte az alkotókat, a szervezőket. Elmondta, azért gondoltak egy kisgrafikai pályázatra kiírására, mert a kisgrafika készítésének, gyűjtésének évszázados hagyománya van Debrecenben. Közismertek a Református Kollégium rézmetsző diákjai, bizonyára ismerősen cseng Beregszászi Pál (1790-1865) kollégiumi tanár neve, aki magas művészi szinten művelte és oktatta ezt a sokszorosítható grafikai eljárást. Debrecenben jelentős alkotók és a művészetüket pártoló támogatók összefogásával 1935-ben megalakult az Ajtósi Dürer Céh, mely szervezetten felvállalta a grafika, a kisgrafika ügyét. Csupán néhány név ebből a korból Gáborjáni Szabó Kálmán, Vadász Endre, Menyhárt József, Várkonyi Károly és berei Soó Rezső, az egyetem botanika professzora, akinek kisgrafikai gyűjteménye közel 80 ezer darabos, a világon a harmadik legjelentősebb, ma az Iparművészeti Múzeumban található. Debrecenben ma is figyelemre méltó, kiemelkedő művelői vannak ennek a műfajnak, akik újjá szervezték, és egyesület formájában tartják fenn a korábbi Ajtósi Dürer Céhet, Grafikusművészek Ajtósi Dürer Egyesülete (GADE) néven. Közülük számosan részt vettek a jelen pályázaton is. És azért is gondoltunk a kisgrafikára, mert kis méretük ellenére eredeti műalkotások, magas művészeti színvonalat képviselnek, a művész maga rajzol és vés. Igényes és munkaigényes technika,

sokféle lehet, úgymint fametszet, linóleummetszet, rézkarc, rézmetszet, kőrajz, hogy csak a legismertebbeket említsük.

Pályázatunkra 18 művész közel 40 alkotása érkezett be. A pályázat témája kötött volt, nagy szabadsági fokkal. A pályamunkák nemcsak Debrecenből érkeztek. Szlovéniától Ceglédig, Komlótól Szegeden át Budapestig készítettek metszeteket felhívásunkra. Az alkotók, a pályázók a múltat és jelent, a gyökereket és hagyományokat megjelenítve, a hagyományokra épülő, a fejlődést és a folytonosságot is szemléltető gondolatokat ébresztő munkákkal jelentkeztek. Az ősi kollégiumi épület, és az egyetem főépülete, vagy részletei, a debreceni református gyökerek és a természettudományos jelképek mind-mind a jelent megalapozó múltat elevenítik fel. A nagy egységek, a karok jelképei, jelképrendszerei mellett megjelennek az egységes öltözetű kollégiumi diákok, a jól ismert, csak Debrecenre jellemző gerundiummal. Megbecsült debreceni tudósok, professzorok portréi is megformázásra kerültek, mely jó alapot adhat egy debreceni egyetemi panteon megalkotásához is. A Baráti Körünk tagjaitól e-mailes felhívásunkra több mint 300 szavazat érkezett, ennek alapján adtuk ki a Közönség díját. A pályamunkákat egy háromtagú bizottság értékelte és véleményük alapján az alábbi azonos értékű díjakat adtuk ki.

A KLTE Baráti Kör díját *Salamon Árpád* szlovéniai művész kapta. A debreceni tógás diákok egy virág koszorúban. Ez a letisztult ábrázolás a kollégiumi egységet, a dicső múltat, a virágfüzérrel a megbecsülést sugallja, melyre bátran lehet építeni, s mindig egyenes derékkal, felemelt fejjel lehet és kell cselekedni a tudomány örök értékeinek megismerésére törekedve.

A Debreceni Egyetem rektorának díját *Vincze László* művész érdemelte ki, elsősorban a kollégium és Nagytemplom egységének, erejének ábrázolásával a debreceni kezdeteknek, a gyökereknek a máig ható kétségbe nem vonható jelentőségét hangsúlyozva, a tőle megszokott vonalas metszőtechnikát alkalmazva.

Salamon Árpád linómetszete, X3/2 (2012), 130×130

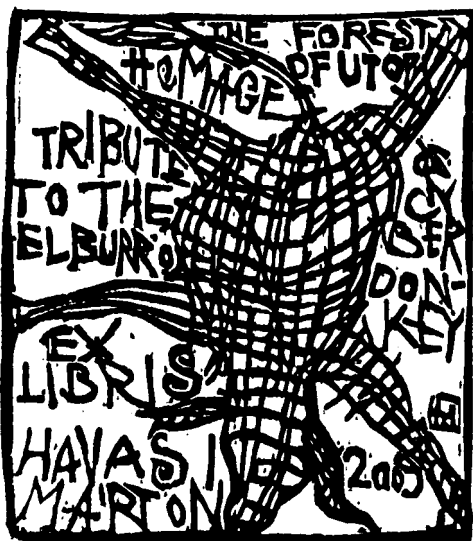
A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Parlamenti Államtitkárság díját *Szilágyi Imre* művész kapta, a jellegzetesen egyéni, „szilágyias” metszőtechnikával megfogalmazott alkotásáért, mely debrecenit-kollégiumit egybeforrasztva, tudományt,

földgömböt, a közösséget egy babér és cserfa koszorúval övezve, a tiszteletet, az elismerést, a köszöntést, a köszönést tolmácsolja a 100 év küzdelmeiért.

A Tudományegyetemi karok elnökének díját a *GADE művészei* 9 önálló metszetet egységbe foglaló pályamunkája érdemelte ki.

A Közönség díját az internetes szavazás alapján *Börcsök Attila* művész réz- és linóleummetszet kompozíciója nyerte el. A finom vonalú, mérnöki pontossággal megalkotott egyetemi főépület, s körülötte a boldog felszabadulást, a vizsgák letétele felett érzett örömet érzékeltető repülő, feldobott könyvek, valamint a linóleum vaskosságának nyugalmat sugárzó jelenléte nyerte meg sok szavazó tetszését. Minden alkotó, aki elküldte pályamunkáját megérdemli, hogy nevüket itt is köztegyük köszönetünk és megbecsülésünkkel ezzel is kifejezve: *Bakacsi Lajos, Bálint Ferenc, Bogdány György, Börcsök Attila, Burai István, Durucskó Zsolt, Éles Bulcsú, Fátyol Zoltán, Gárdonyi Sándor, Gonda Zoltán, Józsa János, Nagy László Lázár, Salamon Árpád, Szilágyi Imre, Tamus István, Varga Edit, Varga József és Vincze László.* A kiállítás plakátját *László Ákos* grafikusnak köszönhetjük.

Lenkey Béla

Havasi Tamás linószobrászete, X3 (2009)

Ez szerepelt a XXXIII. Malborki Exlibris Biennálén

AZ EX LIBRIS, MINT KÖNYVGYŰJTÉS ÉS KÖNYVTÁRTÖRTÉNET-ÍRÁS

A szegedi Somogyi Könyvtár Szőkefalvi-Nagy Erzsébet jóvoltából már több alkalommal mutatott be a Somogyi Károly ajándékozta anyagból ex librisekkel ellátott könyveket kiállításokon. A 2011. július-október közötti kiállításon az érdeklődők figyelmét azokra a könyvekre hívták fel, melyek koronás fők, államférfiak, főpapok, tudósok, hölgyek könyvtára és a szegedi gyűjtők könyveiben találhatóak, és ma a Somogyi Könyvtár állományát gyarapítják.

Somogyi Károly 43701 kötetes magángyűjteménye több száz régi könyvgyűjtő és könyvtár emlékét őrzi. Somogyi Károly a különböző helyeken beszerzett könyveket azonos módon őrizte meg, ahogyan hozzájutott, természetesen kivételnek számít az, amikor maga jegyzi meg, hogy a „könyvtáralapító iránti tiszteletből” megjavította. A vásárolt könyvekben érintetlenül hagyta a beírásokat, a beragasztott ex libriseket. Ezek révén sok-sok régi könyvgyűjtőhöz juthatunk el és követhetjük

nyomon egy-egy könyvtár évszázadok alatti szétszórtatásának útvonalát.

A kiállítás a bemutatott műveknél tágan értelmezi az ex libris fogalmát: a vaslántól (bár a kiállított könyvön csupán a helyét láthatjuk, mert valaki, valamikor kitepte azt a kötéstáblából), a supralibroson át egészen a nyomtatott, tulajdonjogot tanúsító kis lapokig.

Érdekes darabja volt a kiállításnak Espersit János könyvtárának az a darabja, melynek egyedi kötését, mint egy sajátos „ex libris”-t lehet szemlélni, hiszen a csukott állapotban lévő könyvről is megállapítható a tulajdonos személye.

A bemutatott anyaghoz egy minden szakmai igényt kielégítő tájékoztató füzet készült, melynek gazdag illusztrációs anyaga nemcsak a gyűjtőknek, hanem az érdeklődőknek is kedvet csinálhat a régi könyvgyűjtők, a régi könyvtárak történetének a kutatásához, azoknak megismeréséhez.

A szegedi kiállítás ösztönző lehet a hazai könyvtáraink ex librisekkel megjelölt könyveinek a feltárásában.

Lenkey István

NEMES MARCELL, A MECÉNÁS GYŰJTŐ

Maecenas (kb. Kr. e. 70 – Kr. u. 8) előkelő etruszk családból származik, Augustus híve és diplomatája. Irodalom- és művészetpártolása tette híressé a világ előtt, neve a művészet pártolónak fogalmává lett.

A Szépművészeti Múzeum 2011. október 26 – 2012. február 19. között egy híres magyar műgyűjtőnek: Nemes Marcell gyűjteményének legszebb darabjait állította ki, kb. 120 darabot, *El Greco-tól Rippl Rónaiig* címmel.

A Jánosalmáról indult fiatalember munkája során anyagilag előrehaladt – szénbányák stb. –, s közben képezte magát a művészetek terén, neves festők segítették gyűjtőmunkájában, így módon évek alatt értékes gyűjteményre tett szert, amiből nemcsak a magyar múzeumokat és képtárakat ajándékozta meg, hanem nemzetközileg ismert hatalmas múzeumokat is, így pl. a Louvre és a Prado is kapott értékes képeket. Nemes tettéért magyar nemesi címmel jutalmazták, de megkapta a francia becsületrendet is, valamint más nemzetközi elismerést.

Kiállított gyűjteményében látható a közismert *El Greco* kép, a *Bűnbánó Magdolna*, de nagyon ismert még *Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc* portréja, és sok híres magyar festő műve is.

Jó példa lehetne ez a kiállítás, hogy legyenek újra itthon is mecénások, akik – az anyagi támogatáson túl – segítik a művészek széleskörű megismerését, nemzetközi szinten is. Sajnos, jelenleg kevés, ill. alig található ilyen nemes család – amire pedig szükség lenne.

Talán a nagyszerű kiállítás segít abban, hogy elinduljon e téren is a művészet segítése és jobb megismerése.

Mayer József